

מערך הקליניקות
הפקולטה למשפטים
אוניברסיטת בר-אילן

הקליניקה לרגולציה סביבתית
Environmental Regulation Clinic

גי אדר ב תשע"ט
10 מרץ 2019

מבלי לפגוע בזכויות

guy@sviva.gov.il

לכבוד :

מר גיא לסט,

רכז תחום זיהום אוויר מתעשייה וממונה היתרי פליטה

שלום רב,

הנדון: הערות ציבור לבקשת חידוש היתר פליטה מפעל הקורנס מפעלי עופרת בע"מ – היתר מספר 1108

אנו מבקשים להגיש הערות לבקשת חידוש ההיתר שבנדון ולטיוטת ההיתר בהתאם לסעיף 21 לחוק אויר נקי, בשם הפורום לאיכות הסביבה באשדוד (ע"ר) ובשם הקליניקה לרגולציה סביבתית באוניברסיטת בר-אילן. נבקש כי הערות אלה יובאו בחשבון במסגרת המשך תהליך הבחינה של הבקשה, בכלל זה, שינוי תנאי טיוטת ההיתר כפי שפורסמו עד כה.

1. נתוני ניטור חסרים ביחס לערכי הפליטות שיצאו מהמפעל מיום אישור ההיתר ועד היום:

בבקשת חידוש ההיתר על המפעל (לרבות במקורות אחרים בהם חיפשנו נתוני ניטור פליטות של המזהמים מהמפעל), פורסמו נתוני ניטור חלקיים ביותר וחריגות לכאורה מערכי הפליטה שאושרו לבעל ההיתר. מידע זה לא מוצג באופן ברור – לא לאנשי מקצוע וקל וחומר שלא לציבור. עקב כך נדרשת השקעת זמן רב לעיון במסמכים הרבים של הבקשה. נוסף על זאת, המסמכים אינם מוצגים באופן מאורגן ונהיר. רק לאחר ביצוע של הצלבות ממקורות שונים, ניתן למצוא את הנתונים המצביעים על כך שאכן נמצאו חריגות. אין סיבה שנתוני הניטור וגילויי החריגות לכאורה, לא יוצגו באופן ברור ומסכם בעת הבקשה לחידוש ההיתר.

מהמידע המופיע בתיקיות הבקשה שפורסמו עולה כי :

א. חסרים נתוני ניטור של כ-5 שנים מעת אישור ההיתר ועד הופעת נתוני ניטור ראשוניים. פורסמו נתונים לנובמבר 2015 ועד ינואר 2018.

ב. הנתונים הקיימים ביחס לתקופה חלקית זו, הם מעטים וחסרים, ולכאורה אינם עומדים בהנחיות הניטור שנקבעו בהיתר (ביחס לתדירות הניטור הנדרשת והמזהמים השונים שנדרשים לעבור ניטור בכל תקופה).

אוניברסיטת בר-אילן
Bar-Ilan University

מען למכתבים: מערך הקליניקות - חינוך משפטי לצדק חברתי - הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן 5290002, ישראל
Postal Address: Clinical Legal Education Program - Faculty of Law, Bar-Ilan University, Ramat Gan 5290002, Israel
טל/פקס: 972 + 3 531 8814 • Yotam.shlomo@biu.ac.il • envclinic.biu.ac.il • <http://law-clinics.biu.ac.il>

- ג. א' ו- ב' מקבלים חשיבות מיוחדת, לאור זאת שבחלק מנתוני הניטור שכן פורסמו נמצאה לכאורה חריגה מתנאי ההיתר שנקבעו. בדצמבר- 2016 פורסמה חריגה משמעותית של ריכוז פליטת TOC: פליטה של 68.9 מ"ג/מק"ט לעומת ערך של 10 מ"ג/מק"ט שאושר למפעל. חריגות נוספות (נמוכות יותר) נמצאו בדגימות נוספות בדצמבר (13.8 מ"ג/מק"ט) וכן ב-25.10.2017 (15.6 מ"ג/מק"ט).
- ד. מרגע שנמצאה חריגה כה משמעותית ביחס למזהם זה (TOC), נדרש היה לדעתנו להגדיל את מספר הדגימות של המזהם ל-3 פעמים בשנה לפחות (ולא אחת לשנה בלבד), וזאת כדי להבין את מידת ההיקף והתמשכות החריגה.
- ה. מנתוני הניטור החלקיים שפורסמו, נמצאה גם חריגה בפליטות של SO₂. בתאריך 11.12.2016, התקבל ריכוז פליטה של 453.3 מ"ג/מק"ט לעומת ערך של 200 מ"ג/מק"ט. ערכים קרובים לחריגה נמצאו גם בדצמבר 2017 וינואר 2018. גם במקרה זה, נדרש היה להגדיל את מספר הדגימות כדי להבין את מידת ההיקף והתמשכות החריגה, ולא להשאיר את המצב "כעסקים כרגיל", כלומר להמתין לדגימה הבאה רק בעוד שנה.
- ו. כלל לא פורסמו תוצאות דיגום ביחס לשורה של מזהמים חשובים שנקבעו להם ערך סף בהיתר, בכלל זה: בנזן, דיאוקסינים ופוראנים. מדובר במזהמים בעלי משמעות בריאותית גבוהה ביותר, מדוע לא פורסמו תוצאות דיגומים לגבי מזהמים אלה?

בהתאם לכך, נבקש כי לצורך דיון מחודש בבקשת חידוש ההיתר, יושלמו פרטי המידע הבאים:

- א. תוצאות דיגום שהיו אמורות להתקבל משנים 2011 ועד נובמבר 2015 ביחס לכל סוגי המזהמים להם נקבעו ערכי פליטה מותרים בהיתר.
- ב. תוצאות דיגום ביחס למזהמים בנזן, דיאוקסינים ופוראנים.

בנוסף, נבקש כי בתנאי ההיתר החדשים, תדירות הדיגום של כלל המזהמים (במיוחד אלה שנמצאה בהם חריגה), תגדל לשתי דגימות בשנה לפחות, ובכל מקרה שבו תמצא חריגה, שיתבצעו במידית – 3 דגימות עוקבות נוספות באופן הנדרש שמשקף את הפעילות של המפעל וע"פ נהלי הדיגום.

את מידע זה יש לפרסם בצורה נגישה לציבור ובזמן אמת, במסגרת טבלה ברורה שמציגה את הערך שהתקבל אל מול הערך המאושר למפעל ע"פ תנאי ההיתר ולא כפי שהדברים מוצגים היום (אם מוצגים בכלל). בנוסף, ערכים חורגים נבקש כי ייצבעו באדום ע"פ הנחייה עם הערת הסבר, כך שכל מתבונן במסמך יוכל להבין את התוצאה.

נציין כי מעבר לטופס 3.1.2.1 שפורסם (על נתוני החסרים ביחס לתוצאות דיגום), מטופס פליטות מוקדיות למתקן שצורף לפרק 3 במסמכי חידוש הבקשה (טופס 3.1.2.2), לא ניתן להסיק כל מידע חדש ביחס לסוגיות אלה בכלל, לרבות ביחס ליתר נתוני הפליטה כפי שהתקבלו בשנים האחרונות במפעל. זאת מכיוון שהטופס כשלעצמו הוא ממילא לא ברור לעין האובייקטיבית (ואף מבלבל), כל שכן, כאשר הריכוזים המרביים המצוינים בו כפי שהוזנו ע"י מזין הטופס אינם נראים כריכוזים שהתקבלו בפועל, אלא ריכוזי סף שנקבעו, שהמזין ציין בעמודה.

2. אי יישום BAT ביחס לטיפול בפליטות TOC:

אנו מבינים כי בתנאי ההיתר המעודכנים שהוצאו למפעל, הוחלט לתת למפעל הקלה בפליטות TOC, תוך היעדר דרישה ליישום מלא של BAT בנושא, אשר אמור לכלול אמצעי טיפול להפחתת פליטת החומרים (after treatment)

(technique), למשל, באמצעות RCTO או after burner. במקרה של יישום BAT כנ"ל, ניתן להגיע לערכי פליטה של 5-15 מ"ג/מק"ט. לעומת זאת, בתנאי ההיתר המעודכנים למפעל ניתן למפעל לעמוד בערך של 40 מ"ג/מק"ט לעומת ערך של 10 מ"ג/מק"ט כפי שנקבע לו עד ה- 18.08.2017 ולפני ההקלה שניתנה לו להבנתנו.

נבקש הבהרה – מדוע ניתנה הקלה ביחס לפרמטר זה? בעוד שבאמצעות יישום של BAT מלא, ניתן לעמוד בתנאי ההיתר המקוריים?

אנו מצפים שהמשרד להגנת הסביבה ידרוש, לכל הפחות, עמידה, לכל הפחות, בערך המירבי בתחום של ה-BAT המלא (15 מ"ג/מק"ט). חוק אויר נקי קובע כי "תנאי היתר הפליטה ייקבעו על פי הטכניקה המיטבית הזמינה". ראו כי חריגה מהטכניקה המיטבית הזמינה תנומק כראוי.

לא מוצג בהיתר ניתוח טכנו-כלכלי המנמק הקלה מסוג זו:

נבקש כי בטרם תאושר הקלה כנ"ל, יצורף להיתר ניתוח טכנו-כלכלי המנמק את הצורך במתן הקלה ביישום של BAT, ובהתאם לניתוח זה ועל בסיס בחינה בלתי תלויה של המשרד להגנת הסביבה, יבחן האם ניתן להצדיק את ההקלה.

לגישתנו, על הבקשה להיתר לכלול פירוט על חומרתם של החומרים הספציפיים המרכיבים את ה-TOC שנפלט מהמפעל. בכלל זה, יש לפרט את מידת החומרה והחלק היחסי של החומרים בתמהיל (ריכוז).

נבקש כי יפורסמו הנתונים הנ"ל לציבור בבקשה נוספת לחידוש ההיתר, ובטרם ייקבע אם אכן לאשר את ההקלה. באנליזה למרכיבי ה-TOC הנפלטים, נבקש כי התייחסות תתבצע לשתי קבוצות של חומרים רלוונטיים. האחת מתוך סעיף 5.2.5 במסמכי TA Luft 2002 (מהדורה מתורגמת מטעם המשרד להג"ס, 2009) המתייחס לסוגים שונים של חומרים אורגניים רעילים (ראו גם נספח 4 בעמוד 183 בנוגע לקבוצה 1 של חומרים אורגניים רעילים), והשנייה, בסעיף 5.2.7 המתייחס לחומרים רעילים במיוחד, בהם גם חומרים אורגניים מסוימים. ראינו כי המשרד ביקש אנליזה של פוראנים ודיאוקסינים. יצויין, כי לא מצאנו פרסום תוצאות דיגום של החומרים הללו. נבקש לדעת האם האנליזה פורסמה, ואם לא, נבקש שתפורסם במסגרת מסמכי הבקשה המחודשת.

3. פרק 6 בבקשה לחידוש היתר – התכנית לסגירת פערים:

המידע שמוצג ע"י המפעל הוא חסר ואינו מהווה תכנית ברורה. נבקש כי המפעל יפרט את האמצעים הספציפיים שבהם ינקוט כדי לסגור את הפערים, תוך יישום של BAT. נבקש כי ערכי הפליטה המצוינים ביחס ל-SO₂ ו-TOC יידונו וינומקו מחדש על בסיס בחינה של אילו אמצעי BAT ניתן לנקוט ואילו ערכי פליטה נגזרים בהתאם לאמצעים אלה.

נציין כי ביחס למזהם SO₂ גם יש להתחשב באופן ספציפי בסקר הסביבתי שבוצע, ואשר נתונו אינם מוצגים כנדרש ויש לתקנם (ראו סעיף 5 מטה בנוגע לתיקון הנדרש בסקר הסביבתי).

4. מידע על פליטות בלתי מוקדיות של חלקיקי עפרת

נבקש כי יפורסמו האמצעים שנקטו על מנת למנוע פליטות בלתי מוקדיות של חלקיקי עפרת. בנוסף, נבקש כי יפורסמו נתוני ניטור (כפי שנתבקש המפעל ליישם בתנאי ההיתר הקיימים שלו), זאת כדי שניתן יהיה להבין - האם ובאיזו מידה נפלטו עד היום (או נפלטים כיום), חלקיקי עפרת מפליטות בלתי מוקדיות.

נבקש כי מידע זה יפורסם בדרך נגישה לציבור, וכי תוצאות הדבר ישוקללו במתן תנאי חידוש ההיתר אותם יש לבחון בראי המידע הנ"ל שלא קיים או לא פורסם.

5. תיקון יסודי של הסקר הסביבתי כפי שהוגש ע"י המפעל

הסקר הסביבתי שפורסם, אינו מוצג בהתאם להנחיות הרלוונטיות הנדרשות לנושא זה. עולה חשש שהסקר לא בוצע ע"פ ההנחיות הנדרשות.

נבקש כי הסקר יתוקן או שיתבצע סקר חדש בהתאם להנחיות הרלוונטיות לנושא. סקר חדש דרוש כדי לתת מענה על הנושאים הבאים:

- הסבר ופירוט של התרחישים השונים שהוצגו, והוספת מקרא באיזופלטות שממנו ניתן להבין למה הערכים מתייחסים.

- מהו ריכוז המזהם באזורים השונים כערך רקע.

- מהו ריכוז המזהם באזורים השונים בעקבות התרומה של המפעל.

- האם ובאיזה אזורים בדיוק פליטות המפעל מייצרות (או קרובות לייצר) חריגה מערכי סביבה וערכי יעד.

- יש להציג את האיזופלטות תוך הוספת מקרא רלוונטי ולהציג אותן על גבי מפה טופוגרפית (עדיף שלא יוצג בנפרד כפי שנעשה, שכן זה מקשה על ניתוח התוצאות).

יש להשלים את הנתונים המפורטים לעיל. רק לאחר מכן תוגש שוב הבקשה לחידוש ההיתר. בנוסף, אנו סבורים כי חשוב שיוסף פרק הדן ומנתח את תוצאות הסקר, ומסביר את המשמעויות הנגזרות ממנו (ולא רק "סתם" לשלוח איזופלטות, במיוחד כאשר הן גם מוצגות באופן בלתי ברור, עם מידע חסר ולא ע"פ ההנחיות הרלוונטיות להגשה).

בהתייחס למשמעויות, על המפעל להסביר מהם ערכי הרקע שנמצאו ע"פ המודל ביחס לכל מזהם נבחן וברצפטורים השונים ע"ג המפה ומהי התרומה הכמותית החלקית של המפעל להעלאת ערכים אלה בעקבות פליטותיו, בכלל ובדגש על רצפטורים רגישים.

את ההקלה המתוכננת בתנאי ההיתר החדשים ביחס ל-SO₂ יש לבחון בראי תוצאות הסקר. יש להוסיף דיון בפרק הסביבתי שיעסוק בשאלה, אם ע"פ תוצאות מודל הפיזור, ההקלה המתוכננת כרגע בערכי SO₂ הנה סבירה, ולעדכן בהתאם גם את פרק 6.

בברכה,

עו"ד יותם שלמה

מר אייל רזי-ינוב

מנהל הקליניקה

יועץ מדעי